

Inrichting Polder Abessinië - Zuidzijderpolder **Staatsbosbeheer**

Bijlage 8: Beheerplan

Project	Inrichting Polder Abessinië - Zuidzijderpolder
Onderdeel	Beheerplan
Versienummer	3.0
Datum	28 februari 2022
360 documentnummer	P21-5
Opdrachtgever	Stuurgroep Veenweiden Gouwe Wiericke
Subsidieverstrekker	Provincie Zuid Holland
Opdrachtnemer	STAATSBOSBEHEER Smallepad 5 Amersfoort
Gebied	Gouwe Wiericke
Planeenheid	Team Groene Hart
Beheergebied	Groene Hart
Provinciale eenheid	Provincie Zuid-Holland
Contactpersoon	Peter de Block (projectleider) T: 06 103 67 610 E: p.deblock@staatsbosbeheer.nl

Inhoudsopgave

1.	Algemeen	5
1.1	Aanleiding beheerplan	5
1.2	Beschrijving van het project	5
1.3	Doel	5
2.	Beheermaatregelen	7
2.1	Doeltypes	7
2.2	Beheermaatregelen N05.03 Veenmoeras	8
2.3	Beheermaatregelen N10.02 Vochtig hooiland	9
2.4	Beheermaatregelen N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland	11
2.5	Beheermaatregelen N12.06 Ruigteveld	13
2.6	Beheermaatregelen Plas-dras oever	14
2.7	Beheermaatregelen Rietoever	15
2.8	Beheermaatregelen N04.02 Oppervlaktewater zoet	16
2.9	Overige Beheermaatregelen	17

Afbakening

1. ALGEMEEN

1.1 Aanleiding beheerplan

Om de bestaande natuurgebieden in Nederland beter te beschermen en verdwenen natuur opnieuw te laten ontstaan wordt het Natuur Netwerk Nederland ontwikkeld. De gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, en Nieuwkoop, de hoogheemraadschappen van Rijnland en de Stichtse Rijnlanden en de provincie Zuid-Holland hebben in december 2016 de Gebiedsovereenkomst Veenweiden Gouwe Wiericke getekend. Ze spreken daarin af samen te werken aan vier opgaven: de aanleg van nieuwe natuur, duurzaam waterbeheer en het tegengaan van bodemdaling, het versterken van de landbouwstructuur en benutten van kansen voor toerisme en recreatie.

De gemeenten en de waterschappen hebben hier een aparte stuurgroep voor opgericht en zijn het programma Veenweiden Gouwe Wiericke gestart.

Een van de onderdelen van dit programma is een verbinding te realiseren tussen de Nieuwkoopse Plassen en de Reeuwijkse Plassen. Onlangs zijn er in dit gebied gronden overgedragen aan Staatsbosbeheer met de verplichting dit gebied opnieuw in te richten.

1.2 Beschrijving van het project

In Polder Abessinië en de Zuidzijderpolder, zie bijlage 1, wordt een deel van de ecologische verbindingszone tussen de Reeuwijkse en de Nieuwkoopse Plassen ingericht. Deze verbinding wordt gerealiseerd om de migratie van fauna tussen beide natuurgebieden te versterken. De verbinding wordt aangelegd op gronden van Staatsbosbeheer en de provincie.

Het gebied kan grofweg worden ingedeeld in 3 blokken. Ieder blok krijg zijn eigen waterpeil.

Het meest noordelijk deel ligt tussen Fort Wierincke schans en de spoorlijn (Blok 1) en heeft een flexibel peil van -2.12 / -1.90 m NAP.

Het middelst deel ligt tussen de spoorlijn en de boerderijweg (Blok 2) en krijgt een vast peil van -2.12m NAP.

Het, qua oppervlakte grootste gebied ligt ten zuiden van de boerderijweg en loopt tot aan de Gravendijkseweg (Blok 3). Dit deel wordt doorsneden door de A12. Het gebied krijgt een flexibel peil van -2.40 / -2.20 m NAP.

1.3 Doel

Om de bestaande natuurgebieden in Nederland beter te beschermen en verdwenen natuur opnieuw te laten ontstaan wordt het Natuur Netwerk Nederland ontwikkeld. In het gebied Gouwe Wiericke wordt bestaande natuur uitgebreid en met elkaar verbonden.

Het algemeen resultaat is een robuuste verbinding voor het faciliteren van migratie.

2. BEHEERMAATREGELEN

2.1 Doeltypes

In de gebieden worden verschillende natuurbeheertypes gerealiseerd. Om deze doeltypes in stand te houden zal er in de eerste 3 jaar na aanleg gelijktijdig met regulier beheer ook ontwikkelbeheer plaatsvinden. Het ontwikkelbeheer bestaat uit aanvullende maatregel die er voor moeten zorgen dat, samen met het reguliere beheer, de gewenste doeltypes zich daadwerkelijk gaan ontwikkelen. Het reguliere beheer wordt gefinancierd uit SNL-subsidie. Voor het ontwikkelbeheer wordt door de PZH een subsidie beschikbaar gesteld.

In onderstaande tabel staan de verschillenden doeltypes. Na oplevering van de werkzaamheden zullen de beheerdoeltypen worden vastgelegd in GIS.

Type	Omschrijving	Afmetingen	Locatie
N05.03	Veen Moeras	7,6 ha	Blok 2 en 3
N10.02	Vochtig hooiland	22,6 ha	Blok 2 en 3
N12.02	Kruiden- en Faunarijk grasland	47,7 ha	Blok 1, 2 en 3
N12.06	Ruigteveld	0,2 ha	Blok 2 en 3
N04.02	Oppervlaktewater	4,0 ha	Blok 1, 2 en 3

Voor het beheer van ieder doeltype geldt dat monitoring van de ontwikkeling van de doeltype's erg belangrijk is om te beoordelen of de gestelde doelen ook daadwerkelijk behaald worden. Het beheer kan ieder jaar, afhankelijk van schommelingen in de weersomstandigheden aangepast worden. Voldoende aanwezigheid van medewerkers in het gebied is daarvoor onontbeerlijk. Het beheer wordt uitgevoerd onder de Gedragscode Natuurbeheer.

In dit project wordt ca. 4,0 ha oppervlakte water gerealiseerd. Een groot deel daarvan bestaat uit watergangen met plas dras oevers. Het is gebruikelijk dat watergangen en oevers worden beheerd conform het doeltype van het aangrenzende terrein. In het uiteindelijke beheer zal dat ook zo gebeuren en worden vastgelegd.

2.2 Beheermaatregelen N05.03 Veenmoeras

Achtergrondinformatie:

Veenmoeras omvat open begroeiing van riet, lisdodde en biezen in water: rietlanden en rietruigte. Hierin weerspiegelt zich de overgang van water naar land. Typische moerasplanten zijn hoge grassen, grote zeggen biezen en galigaan. Veenmoeras is van groot belang voor vogels, libellen, vissen, amfibieën en enkele zoogdieren als otter, noordse woelmuis en waterspitsmuis.

Beheermaatregelen:

Het beheer zal in dit terrein met eigen materieel en medewerkers worden uitgevoerd.

- Jaarlijks maaien en afvoeren van 1/3 van het oppervlakte.

Ontwikkelbeheer:

- De eerste 3 jaar na aanleg zal handmatig 1x per jaar ontkiemende beplanting zoals wilg en els verwijderd worden;
- Om de ontwikkeling van riet en lisdodde op gang te helpen en de invloed van ganzen etc. te weren is het noodzakelijk dat de in te richten rietmoerasdelen geïsoleerd worden door gaas. Voor goed onderhoud dient dit gaas vrij te blijven van begroeiing.

2.3 Beheermaatregelen N10.02 Vochtig hooiland

Achtergrondinformatie:

Het gaat om bloemrijke (natte) graslanden, vaak geel van soorten als ratelaar, gewone rolklaver, moerasrolklaver, geel walstro, scherpe boterbloem, kruipende boterbloem of dotterbloem. Belangrijke soorten zijn o.a.:

- gewone dotterbloem;
- rietorchis;
- gevleugeld hertshooi.

Variatie in structuur (hoog en laag) is belangrijk voor vlinders en andere insecten.

Het terrein is lastig toegankelijk omdat het tot laat in het voorjaar nat is. Hierdoor komt ook de vegetatieontwikkeling veel langzamer op gang. Als de grondwaterspiegel in de zomer daalt, kan het terrein worden gemaaid.

Beheermaatregelen:

Waar mogelijk wordt het gebied verpacht en zullen de volgende beheermaatregelen door een pachter worden uitgevoerd:

- Twee keer per jaar maaien en afvoeren van het maaisel, tussen 1 juli en 30 september. De exacte maaidata zullen naargelang de jaarlijkse groeiomstandigheden en de biomassa productie bepaald worden. Indien nodig wordt lichter materieel ingezet;
- De oevers worden 1x per jaar gemaaid. Omdat de drooglegging in de oevers kleiner is dan in de hoger gelegen aanliggende perceel zal de gewas ontwikkeling hier later op gang komen eb volstaat 1x per jaar maaien. 2x Per seizoen maaien zou bovendien een kale aanblik geven en is niet goed voor de biodiversiteit.

Ontwikkelbeheer:

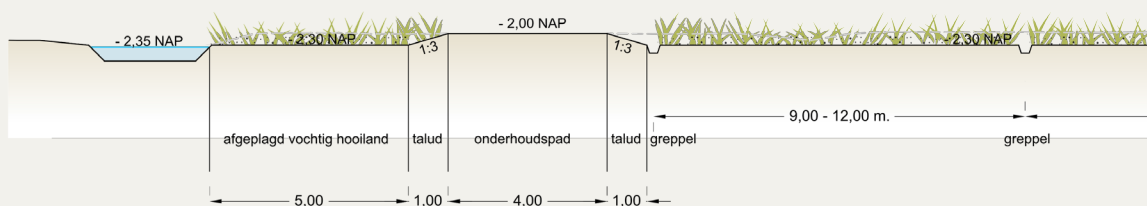
Het ontwikkelbeheer is erg afhankelijk van hoe de natuur aanslaat op de herinrichting:

- Afhankelijk van de kruidenrijkheid en biomassa moeten eventueel een derde maaibeurt uitgevoerd worden. Biomassa tot <5 ton ds/ha/jr is een acceptabele norm om over te gaan naar regulier beheer;
- Houtopslag dient handmatig verwijderd te worden;

*Soortenrijke oever met egelboterbloem en echte
koekoeksbloem (Oukoop)*

- Mocht zich onverhoopt pitrusontwikkeling voordoen, v dan tegen gaan door extra maaibeurten. Meer dan 40% bedekking betekent extra maatregelen uitvoeren om vrijkomen van fosfaat te verminderen (eventueel peilbeheer wijzigen (niet te grote schommelingen) en vastleggen fosfaat). Zuurgraad van het terrein moet in orde zijn; eventueel bekalken;
- Indien na drie jaar blijkt dat de ontwikkeling van de vegetatie vanuit de zaadbank onvoldoende resultaat biedt, kan maaisel uit goed ontwikkelde gebieden worden opgebracht. Eventueel inbrengen van zaad is alleen dan een mogelijkheid, mits overeenkomend met de natuurlijke vegetatie in dit gebied;
- Zie bijlage Bijlage 5_Dwarsdoorsneden (28-02-2022) met het volledige plagprofiel, waarvan hieronder een uitsnede is weergegeven.

2.4 Beheermaatregelen N12.02 Kruiden en faunairijk grasland

Achtergrondinformatie:

Kenmerkend voor dit beheertype is simpelweg de aanwezigheid van bloeiende planten en insecten. Er dient een minimaal oppervlak van 20% bloemplanten aanwezig dienen te zijn. Tevens is een goede verticale (hoge en lage gewassen) en horizontale (open en dichtere delen) structuur een aanwezig kenmerk. Ook dient er zeker de eertse jaren te worden ingezet op hooilandbeheer. Deze bloemrijke graslanden kunnen eveneens dienen als foerageergebied voor eventueel aanwezige weidevogels. Ook hier vormt een schakering van van verschillende kleuren planten een optisch kenmerk.

Beheermaatregelen:

Waar mogelijk wordt het gebied verpacht en zullen de beheermaatregelen door een pachter worden uitgevoerd.

- 2 (tot 3) keer maaien en afvoeren tussen 1 mei en 30 september. Soms kan na een periode van verschralingsbeheer het voor de vegetatie ontwikkeling van belang zijn (o.a. i.v.m. verzuring) om een beetje te bemesten met ruige stalmest (max.5 ton ruwe stalmest/ha/jr);
- 5 tot 10% Van de vegetatie (verspreid over het perceel) zal bij een maaibeurt worden overgeslagen. Dit is belangrijk voor de fauna, zoals vlinders, sprinkhanen en kleine zoogdieren. Dit kan het eenvoudigst worden gedaan door verspreid over het terrein lange, smalle stroken niet mee te maaien. Hierdoor ontstaan schuilmogelijkheden voor kleine dieren en geschikte (luwe en ruigere) plekken voor vlinders om eitjes af te zetten. In de volgende maaibeurt kunnen deze terreindelen gewoon mee gemaaid worden, om opslag van bomen en struiken te voorkomen.

Kruidenrijk grasland

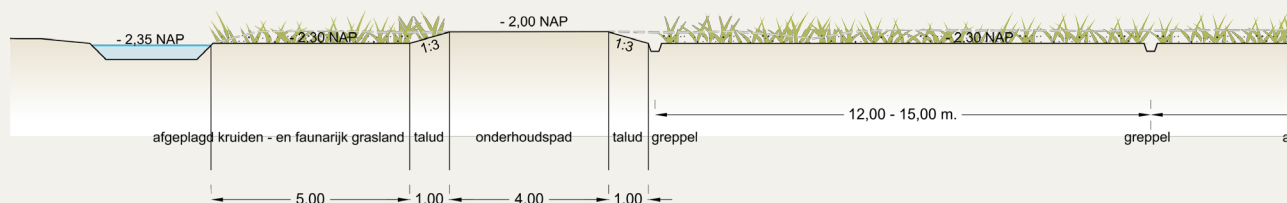

Ontwikkelbeheer:

Voor de ontwikkeling van kruidenrijk grasland vanuit regulier (bemest) boerenland is het noodzakelijk dat er gedurende de eerste vijf jaar twee tot drie keer gemaaid en afgevoerd wordt. Afhankelijk van de ontwikkeling waarbij kruidenrijkheid en biomassa de belangrijkste sleutelfactoren zijn. Indien de biomassa is gezakt tot maximaal 6 ton ds/ha/jr en minimaal 25 soorten kruiden per perceel (indicatoren van voedselrijke grond die bedekkend zijn worden niet mee gerekend), kan worden volstaan met de reguliere beheermaatregelen. Tijdens ontwikkelingsbeheer worden alle percelen volledig gemaaid om direct zoveel mogelijk voedingsstoffen af te voeren. Het tijdstip waarop gestart kan worden met maaien is afhankelijk of er op de percelen broedactiviteit plaats vindt.

Zie bijlage Bijlage 5_Dwarsdoorsneden (28-02-2022) met het volledige plagprofiel, waarvan hieronder een uitsnede is weergegeven.

2.5 Beheermaatregelen N12.06 Ruigteveld

Achtergrondinformatie:

Ruigtevelden kunnen rijk zijn aan insecten en bij een begrazingsbeheer soms ook ruimte bieden aan veel kruiden. Het beheertype ruigteveld is met name van belang voor een aantal vogelsoorten zoals blauwborst en sprinkhaanzanger. Tevens biedt het schuilgelenheid voor kleine zoogdieren zoals hazen en muizen.

In het geval van Ruigteveld met betrekking tot de inrichting van Abessinië moet worden vermeld dat dit beheertype vooral een klein en smal deel betreft aan de rand van het projectgebied. De nadruk ligt hier met name in de waarde als 'overhoekjes' in het gebied en daarbij een afwisseling vormend met de graslandtypen en de Enkele Wiericke. Dit type zal voornamelijk worden gebruikt als dekking voor zoogdieren en het creëren van luwe hoekjes (voortplantingsbiotoop) voor insecten.

Beheermaatregel:

- Jaarlijks wordt gefaseerd 1/3 deel van de oppervlakte gemaaid en houtige opstanden worden gefaseerd afgezaagd en verwijderd.

Ontwikkelbeheer:

Het ontwikkelbeheer betreft het ontwikkelen van variatie van kruiden en structuur van het Ruigteveld en het tegengaan van eensoortige ruigtekruiden. Daarbij ligt de uitdaging om de ruigtesoorten die zich door middel van wortelstokken vermeerderen in toom te houden. Denk daarbij aan grote vlakken brandnetel, Rietgras etc. Ook structuur moet daarbij aandacht krijgen, zowel in horizontale als verticale structuur.

2.6 Beheermaatregelen Plas-dras oever

Achtergrondinformatie:

De plas-dras oever kan het best beschouwd worden als een overgang tussen relatief voedselrijke omstandigheden (bodemkwaliteit (veen/klei) en contactzone met relatief rijk oppervlaktewater) en mogelijk vochtig hooiland op de delen die droger staan maar nog wel in direct contact met grondwater. Vermoedelijk gaan zich nabij de contactzone met de sloot vrij grote helofyten ontwikkelen en aan de wat drogere kant soorten die overeenkomst vertonen met vochtig hooiland.

Door de ligging in het projectgebied in langgerekte linten in het landschap dienen deze plas-dras oevers tevens als migratiezone voor insecten en fauna. Wanneer de naastliggende terreinen gemaaid zijn vormen deze plas-dras oevers nog een refugium voor deze soorten.

Belangrijk is voorkoming van insporing op de natte delen waardoor er zure regenwaterlenzen ontstaan.

Beheermaatregel:

- Jaarlijks één- of tweemaal gefaseerd gemaaid en afgevoerd, waarbij jaarlijks een deel overblijft staan als rust-/overwinteringsplaats voor fauna. Er wordt gemaaid met aangepast materieel met een lage wieldruk.

Ontwikkelbeheer:

Afhankelijk van de natuurlijke ontwikkeling na inrichting kan het voorkomen dat delen vaker gemaaid moeten worden in verband met de ontwikkeling van storingssoorten of een geclusterd voorkomen van erg veel biomassa. Deze delen worden jaarlijks 2 á 3 gemaaid en afgeruimd.

2.7 Beheermaatregelen Rietoever

Achtergrondinformatie:

Een rietoever wordt gevormd door een onderwaterbanket van min. 2.00 tot max. 4.00 meter breedte. De aanlegdiepte bedraagt tussen de 0.20 - 0.40 meter onder winterpeil. Het beheertype vormt een biotoop voor rietvogels, zoogdieren, eventueel vissen en insecten. Door de wijze van dooradering in het landschap is het als een migratieroute voor flora en fauna te beschouwen.

Beheermaatregel:

- Gefaseerd boven de waterlijn afmaaien van delen het beheertype is voldoende om het type in stand te houden. De frequentie wordt bepaald door de vitaliteit van het riet. Voorkomen dient te worden dat delen verruigen of door ouderdom dreigen om te vallen.

Ontwikkelbeheer:

Bepalend is het van de grond krijgen van vitaal riet zonder ruigte-ontwikkeling en zonder schade door ganzenvraat. Afhankelijk hiervan dient eventueel vaker gemaaid te worden totdat de rietvegetatie krachtig en dicht genoeg is om de ruigteontwikkeling enigszins te verstikken.

2.8 Beheermaatregelen N04.02 Oppervlaktewater zoet

Achtergrondinformatie:

Het beheertype Zoete plas omvat waterlichamen, breder dan 4 m. en dieper dan 20 cm. (gemiddelde waterdiepte), van stilstaande, of zeer langzaam stromende wateren, met fonteinkruiden, zannichellia, waterlelies, gele plomp, watergentiaan, krabbenscheer, kikkerbeet, groot blaasjeskruid, waterpesten, hoornbladen, vederkruiden, waterviolier, waterranonkels en soms ook sterrenkrozen. De vegetaties zijn erg variabel in bedekking, ook in één seizoen. In dit gebied gaat het dan vooral om brede watergangen met soms een plasdras oever. De overige watergangen worden meegenomen in het beheer zoals dat geldt voor doeltypes van de naastliggende percelen

Beheermaatregel:

- De watergangen worden 1x per 3 jaar gebaggerd. De bagger kan in dunne laag verspreid worden over het kruiden en fauna rijk grasland;
- Indien er aan de randen riet groeit wordt dit 1 x per 3 jaar gefaseerd gemaaid en afgevoerd;
- De bagger mag niet verspreid worden over vochtig hooiland of in de plas dras oevers.

Ontwikkelbeheer:

Houtopslag dient handmatig verwijderd te worden.

2.9 Overige Beheermaatregelen

Achtergrondinformatie:

In het gebied worden er verschillende objecten geplaatst zoals een weidemolen, inlaten, kanosteiger, info panelen. In het gebied liggen ook veel greppels en dammen met duikers. Veel van deze objecten zijn belangrijk voor de waterhuishouding in het gebied waarbij de belangrijkste doelstelling is om in de wintermaanden het water af te kunnen voeren en in de zomer maanden het water toe te kunnen laten stromen.

Beheermaatregelen:

- Jaarlijkse inspectie en regulier onderhoud alle objecten;
- 1 x Per jaar greppelpijpen schoonmaken;
- 1 x Per jaar greppelen;
- 1 x Per jaar alle duikers schoonmaken;
- 1 x Per jaar sloten schonen waarbij het maaisel wordt afgevoerd;
- Raster tegen ganzevraat onderhouden.